

ВИСНОВОК

щодо проекту Закону про внесення змін до Закону України
«Про судоустрій і статус суддів» щодо деяких питань проведення
конкурсу на посаду судді
(реєстр. № 13114 від 18 березня 2025 року)

За дорученням Голови Верховної Ради України від 18 березня 2025 року Комітет з питань правової політики розглянув на своєму засіданні 09 квітня 2025 року (протокол № 187) проект Закону про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо деяких питань проведення конкурсу на посаду судді (реєстр. № 13114 від 18 березня 2025 року), поданий народними депутатами України Масловим Д.В., Ватрасом В.А. та іншими (далі – Законопроект).

Так, згідно з пояснювальною запискою Законопроект розроблений для уточнення деяких питань проведення конкурсу на посаду судді, окремих організаційних питань в роботі Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (далі – ВККСУ) та, як наслідок, зміцнення довіри суспільства до конкурсних процедур зокрема і судової влади та інститутів правосуддя загалом, а також посилення авторитету судів в державі.

Для досягнення поставленої мети Законопроектом пропонується внести зміни до статті 74 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (далі – Закон) про те, що кандидат на посаду судді вважатиметься таким, що склав кваліфікаційний іспит, якщо він: 1) набрав не менше 75 відсотків максимально можливого бала за тестування щодо загальних знань у сфері права та відповідної спеціалізації суду; 2) набрав не менше 75 відсотків максимально можливого бала за виконання практичного завдання щодо відповідної спеціалізації суду; 3) успішно пройшов тестування щодо когнітивних здібностей та історії української державності. Успішним проходженням вважається набрання кандидатом середнього допустимого бала тестування щодо когнітивних здібностей та історії української державності, встановленого ВККСУ. ВККСУ встановлює прохідний бал кваліфікаційного іспиту, який не може бути нижчим за 75 відсотків максимально можливого бала за відповідне тестування (крім тестування щодо когнітивних здібностей та історії української державності) та виконання практичного завдання кваліфікаційного іспиту.

Законопроектом також пропонується доповнити статтю 79³ Закону новою частиною, відповідно до якої після визначення переможця конкурсу на зайняття

вакантної посади судді апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду або судді Верховного Суду ВККСУ на своєму засіданні ухвалює рішення про рекомендацію або про відмову в наданні рекомендації про призначення кандидата на посаду судді.

У статті 79⁵ Закону пропонується уточнити, що після визначення переможця конкурсу на зайняття вакантної посади судді місцевого суду ВККС на своєму засіданні проводить з ним співбесіду.

У статтю 98 Закону пропонується внести зміни про те, що ВККСУ оприлюднює на офіційному веб-сайті Комісії інформацію про дату, час і місце проведення засідання Комісії, її палат, колегій, перелік питань, що виносяться на засідання, та повідомляє про це особу, стосовно якої має розглядатися питання, не пізніш як за десять днів до такого засідання.

Законопроектом також пропонується установити, що на період дії воєнного стану в Україні, введеного Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ, а також протягом одного року з дня його припинення або скасування, не застосовуються положення частини дев'ятої статті 74 та частини третьої статті 84 Закону.

Крім того, пропонується зміни до статті 7 Закону України «Про Вищий антикорупційний суд» щодо перегляду обмежень, які перешкоджають особі взяти участь в конкурсі на посаду судді Вищого антикорупційного суду.

Також пропонується виключити підпункт 3 пункту 41 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону як такий, що вичерпав свою дію. Проект Закону також пропонує врегулювати тимчасове обмеження загального доступу до суддівських досьє (досьє кандидата на посаду судді), а також декларації родинних зв'язків судді (кандидата на посаду судді) на період дії воєнного стану в Україні, якщо такі матеріали містять чутливу інформацію (особа проходить військову службу, член сім'ї або близька особа перебувають на території ведення бойових дій або тимчасово окупованій території тощо).

На думку суб'єктів законодавчої ініціативи, прийняття Законопроекту забезпечить зміцнення довіри суспільства до судової влади та інститутів правосуддя, а також посилення авторитету органів суддівського врядування.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України (далі – ГНЕУ) за результатами аналізу положень Законопроекту висловило свої зауваження та пропозиції до нього. Зокрема ГНЕУ звертає увагу на положення нової частини шостої статті 79³ Закону, якою передбачено, що після визначення переможця конкурсу на зайняття вакантної посади судді апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду або судді Верховного Суду ВККСУ на своєму засіданні ухвалює рішення про рекомендацію або про відмову в наданні рекомендації про призначення кандидата на посаду судді. Водночас, після визначення переможця конкурсу на зайняття вакантної посади судді місцевого суду ВККСУ на своєму засіданні проводитиме з ним співбесіду (частини першої статті 79⁵ Закону в редакції проекту). Погоджуючись з недоцільністю двічі

проводити співбесіду для кандидатів на зайняття вакантної посади судді апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду або судді Верховного Суду, водночас ГНЕУ вважає, що для врегулювання питання щодо недоречності проведення співбесіди двічі відповідні зміни доцільніше внести до частини четвертої статті 79³ Закону. По-перше, це дозволить уникнути неузгодженості між чинною частиною четвертою статті 79³ Закону та пропонованою проектом частиною шостою цієї статті. По-друге, це сприятиме уникненню перевантаження Закону зайвими нормами.

Водночас, ГНЕУ видається доцільним запозичити досвід відповідного регулювання та розглянути можливість передбачити для членів ВККСУ, які не є суддями, надання відпустки та допомоги на оздоровлення у порядку та розмірах, визначених Законом для суддів.

Міністерство юстиції України (далі – Мін'юст) за результатами опрацювання положень Законопроекту висловило ряд зауважень і пропозицій до нього. Зокрема звертається увага, що назва Законопроекту потребує редакційного доопрацювання, оскільки запропоновані проектом зміни стосуються не лише деяких питань проведення конкурсу на посаду судді, а і діяльності ВККСУ, тимчасового обмеження загального доступу до суддівських досьє (досьє кандидата на посаду судді), декларації родинних зв'язків судді (кандидата на посаду судді) на період дії воєнного стану в Україні.

За результатами аналізу Законопроекту на предмет наявності положень, що можуть стосуватися міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції та права Європейського Союзу, який здійснено Офісом підтримки адаптації законодавства України Апарату Верховної Ради України, зазначається, що правовідносини, які планується врегулювати Законом, не регулюються правом ЄС та Угодою про асоціацію з ЄС.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини за результатами опрацювання положень Законопроекту висловився про його підтримку.

ВККСУ за результатами аналізу положень Законопроекту висловили свої зауваження до нього. Зокрема звертається увага на запропоновану у Законопроекті редакцію абзацу третьої частини сьомої статті 102 Закону щодо відпустки члена ВККСУ, оскільки Закон не оперує поняттям «посадовий оклад члена ВККСУ» як розрахунковою одиницею. Відповідно до абзацу першого частини сьомої статті 102 Закону розмір винагороди члена ВККСУ встановлюється у розмірі посадового окладу судді Верховного Суду з коефіцієнтом 1,5. З огляду на зазначене, ВККСУ пропонує абзац третій частини сьомої статті 102 Закону викласти в іншій редакції.

У Конституції України визначається, що Україна є демократична, соціальна, правова держава (стаття 1), права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави; держава відповідає перед людиною за свою діяльність; утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави (частина друга статті 3), органи державної влади, у тому числі й Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади в Україні, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах

повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (частина друга статті 6, частина друга статті 19, стаття 75).

Положеннями Конституції України передбачено, що судоустрій, судочинство визначаються виключно законами України (пункт 14 частини першої статті 92).

Прийняття законів належить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України).

З огляду на зазначене, враховуючи приписи статей 93, 111, 114 Регламенту Верховної Ради України, Комітет з питань правової політики вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України включити до порядку денного тринадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання проект Закону про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо деяких питань проведення конкурсу на посаду судді (реєстр. № 13114 від 18 березня 2025 року), поданий народними депутатами України Масловим Д.В., Ватрасом В.А. та іншими, і за результатами розгляду в першому читанні прийняти його за основу.

2. Доповідачем від Комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити Голову Комітету Маслова Д.В.

Голова Комітету

Д.В. МАСЛОВ

